

Riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst i Vännäs Kommun

Riktlinje färdtjänst och riksfärdtjänst	Datum för beslut: 2023-11-22
Vård- och omsorgsförvaltningen	Reviderad: 2024-03-12
Beslutsinstans: Vård- och omsorgsnämnden	Giltig till:

Innehållsförteckning

1. Inledning, bakgrund och syfte	3
2. Färdtjänst	4
2.1 Rätt till färdtjänstillstånd	4
2.2 Prövning av tillstånd	5
2.3 Tillståndets omfattning	6
2.4 Ledsagare och ledarhund/servicehund	8
2.5 Medresenär.....	9
2.6 Framkomlighet och föreskrifter.....	9
2.7 Övriga villkor.....	9
2.8 Avgifter	10
Resegaranti.....	11
2.9 Bomkörning	11
2.10 Återkallelse av tillstånd.....	11
2.11 Sekretess.....	12
2.12 Överklagan	12
2.13 Övrigt	12
1. Riksfärdtjänst	13
3.1 Rätt till riksfärdtjänstillstånd	13
3.2 Prövning av tillstånd	14
3.3 Tillståndets omfattning	15
3.4 Ledsagare	16
3.5 Medresenär (ej lagstadgat)	16
3.6 Framkomlighet och föreskrifter.....	17
3.7 Övriga villkor.....	17
3.8 Avgifter	18
3.9 Återkallelse av tillstånd.....	18
3.10 Sekretess.....	18
3.11 Överklagan	18

1. Inledning, bakgrund och syfte

Färdtjänst är en anpassad typ av kollektivtrafik med syftet att göra det möjligt att trots funktionsnedsättning resa med kollektivtrafiken. Precis som i den övriga kollektivtrafiken reser man tillsammans med andra, men resorna sker i personbilar/taxi eller i specialfordon. Rätten till färdtjänst regleras i lag (1997:736) om färdtjänst.

Kommuner får i skälig omfattning förena färdtjänstillstånd med föreskrifter och villkor. Riktlinjerna är ett komplement till lagen om färdtjänst som reglerar rätten till färdtjänst och anger vilka generella föreskrifter och villkor för färdtjänst samt för färdtjänstens utformning och servicenivå i Vännäs kommun.

Riktlinjerna ska även fungera som ett stöd vid handläggning av ärenden som rör färdtjänst och riksfärdtjänst i syfte att främja rättssäkerhet och likabedömning.

Riktlinjerna kan inte inskränka något som regleras i lagstiftningen. Beslut om rätt till färdtjänst fattas alltid efter en individuell prövning och riktlinjerna utgör inte någon begränsning i detta.

Kollektivtrafiken nationellt, regionalt och lokalt förändras och utvecklas löpande vilket kan påverka samordning och integration mellan allmän och särskild kollektivtrafik. Detta kan komma att påverka färdtjänstens utformning och rätten att resa med färdtjänst.

Våren 2021 genomförde den regionala kollektivtrafikmyndigheten dialogmöten med länets kommuner där det framkom ett önskemål om en gemensam översyn av regelverk och riktlinjer för färdtjänsten i kommunerna i Västerbottens län. Utifrån översynen har en slutrapport tagits fram med rekommendationer och förslag till förändringar av kommunernas lokala regelverk och riktlinjer för ökad harmonisering. Dessa riktlinjer har tagit hänsyn de rekommendationer som framgår i slutrapporten "Översyn av regelverk och riktlinjer för färdtjänsten i Västerbotten".

2. Färdtjänst

Tillstånd till färdtjänst ska meddelas den som på grund av funktionshinder¹, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer. (Lag (1997:736) om färdtjänst)

Om ett funktionshinder föreligger beror på vilka följder funktionsnedsättningen medför i vardagslivet. I lagen anges inte vilka funktionshinder som avses. Av lagens formulering framgår dock att det ska finnas ett samband mellan funktionshindret, som uppstår av funktionsnedsättningen, och svårigheter att förflytta sig och/eller att resa. Den som kan, även med vissa svårigheter, resa med allmänna kommunikationsmedel, har inte rätt till färdtjänst.

2.1 RÄTT TILL FÄRDTJÄNSTTILLSTÅND

Grundläggande kriterier för färdtjänstillstånd är:

- Sökanden är folkbokförd i Vännäs kommun.
- Sökanden har en funktionsnedsättning som gör att den sökande har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel.
- Sökanden har en funktionsnedsättning som bedöms varaktigt i minst tre månader från ansökningstillfället.

Hög ålder är i sig inte ett tillräckligt skäl för att bevilja färdtjänstillstånd.

Exempel på andra omständigheter som *inte* berättigar till färdtjänst är:

- det saknas kollektivtrafik eller turtätheten är dålig²
- avsaknad av körkort eller bil
- svårigheter att ta sig till ett specifikt resmål
- ovana att använda kollektivtrafiken eller att tiderna inte passar
- svårigheter med att göra inköp eller bära
- tillfälligt funktionshinder som beräknas vara mindre än tre månader.

¹ Den begränsning som en funktionsnedsättning orsakar en person i relation till omgivningen benämns funktionshinder. En funktionsnedsättning är, enligt Socialstyrelsen, en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga.

² Avsaknad av, eller glest utbud av, allmänna kommunikationer är enligt lagens förarbeten ingen grund för att bevilja tillstånd till färdtjänst. Färdtjänstlagens inriktning är i stället att genom att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig ska antalet färdtjänstresenärer minska.

2.1.1. Resor med annan betalare

Tillstånd till färdtjänst omfattar inte transporter som på annat sätt bekostas av det allmänna eller resor där organisation, företag eller annan betalningsansvarig finns.

- Sjukresor
- Resor till och från skola och särskola där rätt till skolskjuts föreligger
- Resor för personer i arbetslivsrelaterad rehabilitering
- Resor för personer folkbokförda i annan kommun
- Resor för asylsökande flyktingar
- Resor i samband med vistelse i kriminalvårdsanstalt
- Resor inom olika verksamheter; verksamhetsresor³
- Tjänsteresor

2.2 PRÖVNING AV TILLSTÅND

2.2.1 Ansökan

Ansökan om färdtjänst kan ske muntligt, skriftligt via ansökningsblankett samt digitalt via kommunens e-tjänst. Om den enskilde inte själv kan ansöka kan ansökan göras av ett ombud. Med ombud menas en person som har rätt att helt eller delvis föra talan för någon, även i dennes frånvaro.

Om den sökande är under 18 år företräds denne av sina lagliga ställföreträdare. Om det är möjligt, baserat på sökandes funktionsnedsättning, ålder, och mognadsnivå, ska barnet ges möjlighet att uttrycka sig med avseende på sin ansökan.

Vid gemensam vårdnad ska vårdnadshavarna vara överens om åtgärder som gäller barnet, så även när det gäller att ansöka om färdtjänstillstånd.

2.2.2 Behovsbedömning

Utredning och beslut om individuella tillstånd till färdtjänst sker på delegation från ansvarig nämnd, Vård- och omsorgsnämnden. Dokumentationsplikt föreligger enligt 27 § FL 2017:900.

Rätten till färdtjänstillstånd utreds och bedöms individuellt utifrån det funktionshinder respektive sökandes funktionsnedsättning orsakar. Utredningen har som huvudsyfte att klargöra om lagens krav för tillstånd uppfylls och ska ge underlag för om beslutet behöver anpassas med föreskrifter och villkor utifrån olika funktionshinder och behov hos de sökande.

Ett utlåtande från medicinskt legitimerad profession, som styrker uppgifterna, kan i många fall komma att efterfrågas som en del i beslutsunderlaget. Utlåtandet i sig

³ Färdtjänst är ämnad för enskilda personers privatresor. När en kommunal verksamhet anordnar en verksamhetsresa i form av en gruppresa medges inte färdtjänst. Verksamhetsresor bekostas av respektive verksamhet enligt principen att varje verksamhet ska stå för sina egna kostnader, eller av brukarna själva.

berättigar inte till färdtjänstillstånd. Det är den sökandes ansvar att inkomma med och själv bekosta de handlingar som handläggaren efterfrågar i utredningen.

2.2.2.1 Behovsbedömning barn och unga

Om sökanden är under 18 år ska prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder. (7§ 2 stycket i Lagen om färdtjänst)

Utgångspunkten är att barnets förflyttning ska kunna ske självständigt. Föreligger sådana väsentliga svårigheter som avses i färdtjänstlagen och som i huvudsak beror på funktionshinder, ska barnet beviljas färdtjänst, oavsett det faktum att barnet i vuxens sällskap skulle kunna förflytta sig eller skulle kunna resa utan väsentliga svårigheter. Om barnets svårigheter däremot i huvudsak beror på den för åldern typiska utvecklingsnivån och mognaden, faller barnets möjligheter att förflytta sig under föräldraansvaret. Barnet är i detta fall inte berättigad färdtjänst.

2.3 TILLSTÅNDETS OMFATTNING

Tillståndet kan i skäligen omfattning förenas med villkor och föreskrifter om:

- Vilket färd sätt som får användas
- Inom vilket område resor får göras
- Under vilken period tillståndet gäller
- När på dygnet resor får göras
- Hur många resor tillståndet omfattar. Enligt 9§ Lag (1997:736) om färdtjänst får dock sådana resor som kan anses vara väsentliga för tillståndshavaren begränsas till antalet endast om det finns synnerliga skäl.
- Servicenivå

Om det finns särskilda skäl kan tillståndet förenas med ytterligare villkor.

2.3.1 Bokning och samordning av resor

Färdtjänstresor ska planeras och så långt det är möjligt samordnas så att de blir effektiva och därför kan färdtjänsten komma både 60 minuter senare eller tidigare än önskat. Detta anges då i samband med beställningen av resan. Det är möjligt att ansöka om ensamåkning och funktionshindret är utgångspunkt för om ensamåkning kan beviljas.

Färdtjänst får bokas när som helst under dygnet och bör beställas minst en timme innan planerad avfärd för att samordning av resan ska kunna ske. Resor med specialfordon ska beställas ett dygn före avresa.

2.3.2 Geografiska begränsningar

Vännäs Kommuns färdtjänstområde utgörs av kommunen som geografiskt område. Färdtjänsten kan generellt sett endast nyttjas inom kommunen.

För övriga resor till andra kommuner hänvisas den sökande att göra en ansökan om riksfärdtjänst.

2.3.2.1 Resa vid vistelse i annan kommun (RIAK)

Den som är beviljad färdtjänst och tillfälligt besöker annan kommun kan efter prövning få använda färdtjänst för lokala resor i besökskommunen med RIAK-biljett, maximalt 40 resor per kalenderår. Uttagen biljett är förbrukad.

- Resenären erlägger egenavgift, enligt fastslagen taxa. Vid resa i annan kommun betalar resenären en miniavgift på 60 kr för varje enkelresa och en egenavgift baserad på kilometertaxa, 10 kr/kilometer. Egenavgiften är densamma oavsett i vilken kommun som resan sker eller om resan sker i färdtjänst taxi eller specialfordon.
- Resor inom Stockholms, Göteborgs och Malmös storstadsområden kan resa ske över kommungräns.
- Resa i besöks kommun kan användas för exempelvis resa mellan hållplats, station eller flygplats till/från resmålet.
- Beställning av resekuponger måste ske i god tid, minst 10 dagar innan avresa.
- Kupong kan användas under sin giltighetstid i besökskommunen
- Resebeställning ska ske enligt den information som medföljer kupong
- Normalt bagage får medtagas, uppge medhavda
- hjälpmedel vid resebeställning

I de fall resenären inte erlagt egenavgift/rätt egenavgift i anslutning till resan kommer resenären att faktureras egenavgiften/resterande summa av kommunen.

I de fall resenären erlagt hela taxameterpriset i anslutning till resan återbetalar kommunen överskjutande kostnad förutsatt att kvitto/n skickas in till kommunen.

2.3.3 Giltighetstid

Ett färdtjänsttillstånd kan gälla tills vidare eller för en viss tid, utifrån sökandes funktionsnedsättning och dess varaktighet. Tillstånd tidsbegränsas utifrån att tillgängligheten i den allmänna kollektivtrafiken utvecklas kontinuerligt och/eller att den sökandes förutsättningar också kan ändras genom till exempel förbättrat hälsotillstånd, rehabiliterande insatser och åtgärder som kompenserar funktionsnedsättningen t. ex hjälpmedelsutprovning.

Det är det den enskildes ansvar att ansöka om nytt tillstånd i god tid.

Färdtjänstresor tillåts hela dygnet.

2.3.4 Färdsätt

Färdtjänst beviljas i normalfallet med personbil (taxi). Den som inte kan förflytta sig själv in i en personbil, inte ens med hjälp av annan person, och därmed inte kan genomföra en resa med färdtjänst på annat sätt än sittande i sin rullstol kan beviljas specialfordon. Avgörande för ett sådant tillstånd är också om den sökande inte kan flytta över till ett vanligt säte. Den som i färdtjänstillståndet fått beviljat resa i specialfordon och som behöver sitta kvar i sin rullstol ansvarar själv och behöver säkerställa att hjälpmedlet är godkänt (av tillverkaren) för detta ändamål. Det är den färdtjänstberättigade som ansvarar för att säkerställa att sådan information finns.

Hjälpmedel som ska användas på resmålet, men inte behövs för att genomföra själva resan, det vill säga tiden i fordonet, berättigar inte till specialfordon.

Samordning av färdtjänstresor sker regelmässigt där det är möjligt. Resenären kan därmed få samåka hela eller delar av sträckan. Tillstånd för ensamåkning kan i speciella fall beviljas med hänsyn till den sökandes funktionsnedsättning.

2.3.4.1 Liggande transport

Liggande transport medges inte.

2.3.5 Färdtjänstens servicenivå

Om behov föreligger ska föraren hjälpa till från hämtningsadressen, lägenhetsdörr eller liknande, vid i- och urstigning samt hjälpa till vid i- och urlastning av bagage/hjälpmedel samt hjälpa till med säkerhetsbälte.

2.4 LEDSAGARE OCH LEDARHUND/SERVICEHUND

Om resenären har funktionshinder som medför behov av hjälp under pågående färd/resa, utöver det stöd/service som föraren kan ge, kan tillståndet också gälla för ledsagare. Om en tillståndsinnehavare inte kan genomföra en resa med en ledsagare kan tillstånd för ytterligare en ledsagare beviljas.

Behov av hjälp enbart innan och efter resan, på resmålet berättigar inte till ledsagare.

Ledsagaren ska kunna tillgodose de behov tillståndsinnehavaren har för att kunna genomföra själva resan och inte själv vara färdtjänstberättigad. Ledsagaren ska åka till och från samma adress som den färdtjänstberättigade. Ledsagaren betalar ingen egenavgift.

Tillstånd till ledsagare för den färdtjänstberättigade innebär ingen skyldighet för kommunen att tillhandahålla person för ledsagning.

2.4.1 Ledarhund och servicehund

Certifierad ledarhund/servicehund får medfölja avgiftsfritt. Om ledarhund/servicehund ska medfölja ska detta finnas reglerat i färdtjänstillståndet samt anges vid beställning av resa. Hund ska transporteras i enlighet med Jordbruksverkets regler samt placeras avskilt från hjälpmedel för att undvika skaderisk. Övriga husdjur tillåts ej medfölja.

2.5 MEDRESENÄR

Färdtjänstberättigade utan beslut om ledsagare får ta med sig medresenär, i mån av plats i fordonet, på resan utan särskild prövning. Medresenären erlägger egenavgift motsvarande färdtjänstberättigad resenär. Medresenären ska kunna tillgodose tillståndsinnehavarens eventuella hjälpbehov.

Vid beställning av färdtjänstresa ska den färdtjänstberättigade ange om medresenär ska medfölja. Medresenären ska åka från och till samma adress som den färdtjänstberättigade. Medresenär får endast medfölja vid fritidsresor, inte vid resor till/från arbete/utbildning, dagverksamhet eller daglig verksamhet.

Tillståndsinnehavaren får sammanlagt inte ta med fler personer än att samtliga ryms i ett fordon. Den går inte att beviljas både ledsagare och medresenär.

2.5.1 Medföljande barn

Färdtjänstberättigad har rätt att avgiftsfritt ta med sig maximalt två barn under sju år. Om barnet är över sju år eller om fler barn medföljer ska egenavgift för barn erläggas.

2.6 FRAMKOMLIGHET OCH FÖRESKRIFTER

Färdtjänstresenären hämtas och lämnas på en plats som är tillgänglig för färdtjänsten. Med detta menas att färdtjänsten inte kan ansvara för att till exempel forcera olika typer av hinder såsom snövallar, fordon som står så att färdtjänsten ej kommer fram och dylikt.

Resenären ska respektera de eventuella begränsningar som färdtjänstillståndet omfattar.

2.7 ÖVRIGA VILLKOR

2.7.1 Bagage

Bagage får medföras upp till 25 kg och 50 volymliter.

2.7.2 Hjälpmedel

Förskrivet förflyttningshjälpmedel avses det som behövs för resans genomförande. Hjälpmiddel som resenären vill ta med sig för att använda på resmålet är inte skäl för att beviljas ett dyrare färd sätt.

2.7.3 Uppehåll under resan

Kollektivtrafik kännetecknas av samåkning utan uppehåll, förutom vid hållplatser. Uppehåll medges därför inte heller vid färdtjänstresor. Vid uppehåll räknas fortsatt resa efter uppehållet som en ny resa.

2.7.4 Trapphjälp/bärhjälp

Trapphjälp/bärhjälp medges inte.

2.8 AVGIFTER

Avgifter regleras i kommunallagen 2 kap. 6 § enligt självkostnadsprincipen, vilket innebär att avgifterna ska vara skäliga, samt i färdtjänstlagen 11 §, och de får inte överstiga den kostnad som kommunen har för att tillhandahålla tjänsten.

Avgifter får inte tas ut utöver det som beslutats av kommunfullmäktige.

2.8.1 Egenavgifter färdtjänst

Egenavgiften består av en rörlig del som motsvarar Länstrafikens taxa för barn (7–19 år) respektive vuxen (från det datum man fyller 20 år) för aktuell sträcka, samt av ett fast påslag om 25 kr som motsvarar Serviceresors bokningsavgift per resa. Barn under 7 år reser gratis. Länstrafiken gör prisjusteringar i sin taxa per den 1:a januari varje år. Vännäs Kommun följer Länstrafikens kollektivtrafiktaxa och egenavgiften justeras när de gör sina prisjusteringar.

2.8.2 Högkostnadsskydd för vissa resor

- Arbetsresor
- Resor till och från daglig verksamhet/dagverksamhet i Vännäs Kommun

Färdtjänst kan nyttjas till och från arbete, resenär kan också för dessa resor ansöka om komplementet ”arbetsresor” till sitt tillstånd. Arbetsresor kan efter prövning medges till färdtjänstberättigad och är ett komplement till färdtjänsten och fungerar som ett högkostnadsskydd för resor mellan bostadsadress och arbetsplatsens adress. Maximalt ingår 44 arbetsresor per kalendermånad (två enkelresor per arbetsdag). Kostnaden motsvarar ett 30-dagars periodkort med Länstrafiken Västerbotten, för den aktuella sträckan. Debitering sker månadsvis, i förskott (likt i den vanliga kollektivtrafiken). Anställningsbevis ska kunna uppvisas med uppgift om arbetsplatsens adress och anställningsform. Med arbete avses lönearbete med anställningstid om minst tre månader. Arbetsresor gäller inte för andra resor, exempelvis resor till praktikplats, ideellt arbete, resor för studier eller resor under yrkesutbildning. Färdtjänstresa kan nyttjas för dessa resor.

Likt arbetsresor kan resenär som reser med färdtjänst från hemmet till daglig verksamhet inom LSS/dagverksamhet enligt SoL, i Vännäs Kommun, ansöka om högkostnads skydd och debiteras på samma sätt periodkortspris, med förskotts betalning för dessa resor.

RESEGARANTI

Om färdtjänstfordonet anländer sent efter avtalad tid till startpunkten så inträder avtalad resegaranti.

2.9 BOMKÖRNING

Om färdtjänstresenär eller dess ombud inte avbokar eller av någon annan anledning inte genomför beställd färdtjänst betraktas detta som en bomkörning. Entreprenörens regler vid bomkörning tillämpas. Eventuell ersättning regleras mellan entreprenör och resenär.

2.10 ÅTERKALLELSE AV TILLSTÅND

Ett färdtjänstillstånd kan återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns eller om tillståndsinnehavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter som finns för färdtjänsten.

Återkallelse av färdtjänstillstånd får ej delegeras. Beslut om återkallelse av färdtjänstillstånd fattas av ansvarig nämnd, Vård- och omsorgsnämnden.

2.10.1 Överträdelse av villkor och föreskrifter för färdtjänst

Kommunen har rätt att återkalla ett färdtjänstillstånd om innehavaren gör sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de villkor och föreskrifter som gäller för färdtjänstillståndet.

Utåtagerande/våldsamt uppträdande i fordonet av färdtjänstresenär, hot mot medresenärer och chaufför samt skadegörelse av fordon och fordonsutrustning betraktas som allvarlig överträdelse av föreskrifter och villkor för färdtjänsten.

Bomresor, resor där färdtjänst beställs och resenären sedan inte kommer ut till fordonet, betraktas som överträdelse av föreskrifter och villkor för färdtjänsten.

Att färdtjänstberättigad låter obehöriga nyttja färdtjänst betraktas som överträdelse av föreskrifter och villkor för färdtjänsten.

Att använda färdtjänsten till resor som på annat sätt bekostas av det allmänna (se punkt 2.3), till exempel till och från läkarbesök eller annan sjukvårdande behandling, sjukgymnastik, tandläkare eller terapibehandling (vilka definieras som

sjukresor⁴ och i normalfallet bekostas av Region Västerbotten), betraktas som överträdelse av föreskrifter och villkor för färdtjänsten.

Beslut om återkallelse kan överklagas.

2.11 SEKRETESS

Uppgifter om enskilda beslut om färdtjänst, tillstånd eller utredning gällande färdtjänst får inte lämnas ut utan prövning. Detta regleras i 29 kap 6 § OSL 2009:400.

Bestämmelserna medger dock att nödvändiga uppgifter får lämnas till beställningscentral för transporter eller trafikutövare för att själva transporten ska kunna genomföras. Skälen till att tillståndsinnehavaren har tillstånd får dock inte lämnas ut.

Sekretessen kan efterges av den som omfattas av den. I sådana fall bör skriftlig fullmakt inhämtas från den som skyddas av sekretessen.

2.12 ÖVERKLAGAN

Om den sökande är missnöjd med ett beslut kan det överklagas till förvaltningsrätten. Vid avslag och delavslag skickas informationen om hur man överklagar tillsammans med beslutet. Överklagandet ska skickas till Vännäs kommun inom tre veckor från det att den sökande fick ta del av beslutet. Om överklagandet inkommit i rätt tid och om nämnden/beslutsfattaren inte ändrar beslutet på det sätt som begärts skickas överklagan vidare till förvaltningsrätten som gör en prövning av ärendet. Om den sökande eller kommunen är missnöjd med förvaltningsrättens dom kan domen överklagas till kammarrätten. Ett överklagande ska innehålla ett yrkande om prövningstillstånd. Kammarrättens dom kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

2.13 ÖVRIGT

Nämnden har rätt att göra avsteg i enskilda tillstånd från dessa riktlinjer om särskilda skäl föreligger.

Särskilda skäl kan antingen vara hänförliga till respektive sökandes funktionshinder som får bedömas i varje enskilt fall eller införandet av transportlösningar som helt eller till viss del gör att den enskilde utan väsentliga svårigheter kan resa med allmänna kommunikationsmedel.

⁴ En person behöver inte vara beviljad färdtjänst för att beviljas sjukresor.

1. Riksfärdtjänst

Personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar och som på grund av detta måste resa på ett särskilt kostsamt sätt mellan kommuner i Sverige kan beviljas riksfärdtjänst. Syftet är att möjliggöra resande, även längre sådana, för personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar. Skäl till högre reskostnader kan vara att man behöver anlita ledsagare/resehjälp under resa med allmänna kommunikationer eller att man måste åka med ett särskilt fordon för att kunna genomföra en resa.

Folkbokföringskommunens uppgift är inte att anordna resor utan att ersätta reskostnader över vad som betraktas som normalt, på billigast möjliga sätt. Kraven för att beviljas riksfärdtjänst är högre ställda än för färdtjänst. Rätt till kommunal färdtjänst ger inte alltid rätt till riksfärdtjänst. Kommunal färdtjänst är primär i förhållande till riksfärdtjänst. Riksfärdtjänst beviljas inte för resa som kan göras med färdtjänst.

Kollektivtrafikens tillgänglighet är under ständig utveckling och detta har medfört ett större serviceutbud i form av stationsledsagning och individuell service för personer med funktionsnedsättning. Om en person med funktionsnedsättning kan resa på egen hand med den hjälp och service som ges, ska denne inte beviljas riksfärdtjänst.

Tillstånd för riksfärdtjänstresa får inte försättas med villkor, annat än färd sätt, till skillnad från färdtjänst. Tillstånd gäller normalt för *varje* enskild resa. Resa i personbil/taxi har den sökande endast rätt till om det är tämligen omöjligt att resa i allmänna kommunikationsmedel, på egen hand eller med stöd av ledsagning.

Rätten till riksfärdtjänst regleras i Lag om riksfärdtjänst 1997:735. Dessa riktlinjer fungerar som ett komplement till riksfärdtjänstlagen. De ska också fungera som en vägledning vid myndighetsutövning/handläggning och som ett hjälpmedel för att den som ansöker om riksfärdtjänst skall kunna bedömas rättssäkert utifrån samma grund. Tillämpningsföreskrifter kan inte inskränka en persons rättigheter i förhållande till lagen men kan däremot ha bestämmelser i frågor som inte regleras i riksfärdtjänstlagen.

3.1 RÄTT TILL RIKSFÄRD TJÄNSTILLSTÅND

Grundläggande kriterier för tillstånd till riksfärdtjänst är:

- Sökanden ska vara folkbokförd i Vännäs Kommun.
- Sökanden har en funktionsnedsättning som orsakar ett stort och varaktigt funktionshinder som gör att resan för den sökande blir särskilt kostsam.
- Sökanden har en funktionsnedsättning som orsakar ett funktionshinder som bedöms varaktigt i minst sex månader från ansökningstillfället.
- Ändamålet med resan ska vara rekreation, fritidsverksamhet eller annan enskild angelägenhet.
- Resan görs inom Sverige, från en kommun till en annan kommun.
- Resan görs i första hand med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare, i andra hand med taxi och i tredje hand ett för ändamålet särskilt anpassat fordon. Tillstånd kan beviljas för det färd sätt som med hänsyn till

resenärens funktionsnedsättning och som gör det möjligt att genomföra resan och som är minst kostsam för kommunen.

3.1.1 Resor med annan betalare

Tillståndet omfattar inte transporter som på annat sätt bekostas av det allmänna eller resor där organisation, företag eller annan betalningsansvarig finns.

- Sjukresor
- Resor för personer i arbetslivsrelaterad rehabilitering
- Resor för personer folkbokförda i annan kommun
- Resor för asylsökande flyktingar
- Resor i samband med vistelse i kriminalvårdsanstalt
- Resor inom olika verksamheter
- Tjänsteresor
- Övriga resor som bekostas av det allmänna (stat, kommun, Region)

3.1.1.1 Verksamhetsresor

Riksfärdtjänst är ämnad för enskilda personers privatresor. När en kommunal verksamhet anordnar en verksamhetsresa i form av en gruppresa medges inte riksfärdtjänstillstånd.

Verksamhetsresor bekostas av respektive verksamhet enligt principen att varje verksamhet ska stå för sina egna kostnader, eller av brukarna själva.

3.1.2 Avsaknad av allmänna kommunikationer

Avsaknad av, eller glest utbud av, allmänna kommunikationer är inte skäl för dyrare färd sätt, såsom taxi eller specialfordon, för person som klarar av att resa med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare.

Avsaknad av eller glest utbud av allmänna kommunikationer kan innebära att resan medför övernattnig, detta bekostas då av resenären.

Tillstånd till riksfärdtjänst ska inte beviljas för resa med privatbil, hyrt fordon eller som ersättning till privatperson som transporterar sökanden.

3.2 PRÖVNING AV TILLSTÅND

3.2.1 Ansökan

En ansökan om riksfärdtjänst kan göras via kommunens E-tjänst eller muntligt via telefon. Ansökan bör ske i god tid, minst tre veckor innan planerad avresa för att möjliggöra handläggning och bokning. I samband med jul- och nyår, andra högtider samt under sommarperioden gäller längre handläggningstid.

3.1.2 Behovsbedömning

Utredning och beslut om individuella tillstånd till riksfärdtjänst sker på delegation från ansvarig nämnd, Vård- och omsorgsnämnden. Dokumentationsplikt föreligger enligt 27 § FL 2017:900.

Rätt till riksfärdtjänst utreds och bedöms individuellt utifrån de funktionshinder den sökande påverkas av.

Ett utlåtande från medicinskt legitimerad personal kan efterfrågas som en del i beslutsunderlaget. Intyget i sig berättigar inte till riksfärdtjänst. Det är den sökandes ansvar att inkomma med de handlingar som handläggaren efterfrågar.

Hög ålder är i sig inte ett tillräckligt skäl för att bevilja riksfärdtjänstillstånd, det är funktionshindret som är avgörande.

Att en person är berättigad till färdtjänst är inget kriterium för att beviljas riksfärdtjänst.

3.1.2.1 Behovsbedömning barn och unga

Vid behovsbedömning av riksfärdtjänst för barn gäller samma regler som i punkt 2.2.2.1.

3.3 TILLSTÅNDETS OMFATTNING

Ett beslut om riksfärdtjänstillstånd gäller normalt för en enstaka resa eftersom bedömning av möjlighet att resa till normala kostnader måste göras utifrån de förutsättningar som gäller för varje tid och sträcka. Tillstånd beviljas inte för resor som redan genomförts.

Det finns ingen skyldighet för tillståndsgivaren att bevilja generella tillstånd. Ska resenären göra flera resor med samma ändamål och till samma resmål under en period, finns dock inget hinder mot att bevilja ett antal sådana resor eller tillstånd för viss tid, vid ett och samma beslutstillfälle.

3.3.1 Samordning av resa

Om riksfärdtjänst beviljats med taxi eller specialfordon ska resorna i största möjliga mån samordnas. Detta innebär att resenären kan få samåka på hela eller delar av sträckan och att resan kan ta minst lika lång tid som en resa med allmänna kommunikationer.

Avsteg från reglerna om samåkning kan göras med hänsyn till resenärens funktionshinder.

3.3.2 Färdsätt

En resa med riksfärdtjänst kan innefatta flera olika färdsätt. Det är funktionshindrets svårighetsgrad som avgör vilket färdmedel som får användas. Tillstånd ska ges till det alternativ som gör resan möjlig att genomföra för

tillståndsinnehavaren och som är minst kostsamt för kommunen. Utgångspunkt är alltid i första hand allmänna kommunikationer med ledsagare.

3.3.2.1 Liggande transport

Kan beviljas, om den sökande har ett sådant behov.

3.3.3 Anslutningsresa

Vid riksfärdtjänstresa med allmänna kommunikationer kan den sökande hänvisas till färdtjänst för ev. anslutningsresa om den sökande innehar färdtjänstillstånd. I annat fall ska anslutningsresa anordnas av kommunen om den riksfärdberättigades funktionshinder medför sådant behov.

3.4 LEDSAGARE

Ledsagare kan beviljas om funktionshindret medför behov av hjälp för att genomföra själva resan utöver vad som erbjuds av trafikbolag och trafikutövare. Om en tillståndsinnehavare inte kan genomföra en resa med en ledsagare kan tillstånd för ytterligare en ledsagare beviljas.

Behov av hjälp enbart på resmålet berättigar inte till ledsagare. Ledsagaren ska se till att resan blir genomförbar för den med tillstånd för riksfärdtjänst.

Tillstånd till ledsagare för den riksfärdtjänstberättigade innebär ingen skyldighet för kommunen att tillhandahålla person för ledsagning, utan ansvaret åligger tillståndsinnehavaren att själv ordna person som ledsagar.

3.4.1 Ledarhund och servicehund

Vid riksfärdtjänstresa med taxi eller specialfordon gäller samma regler som i punkt 2.4.1. I övrigt gäller trafikföretagens regler.

3.5 MEDRESENÄR (EJ LAGSTADGAT)

Medresenär avser person som, utan att vara ledsagare, reser i sällskap med den som fått tillstånd till en riksfärdtjänstresa.

- Vid resa i färdtjänstbil/specialfordon kan medresenär medfölja om den inte vid bokningstillfället hindrar samåkning. Medresenär betalar egenavgift likt den tillståndsberättigade.
- Antalet medresenärer kan aldrig bli större än att sällskapet ryms i fordonet.
- Medresenär ska stiga på och av vid samma plats som riksfärdtjänstresenären.
- På allmänna kommunikationer betalar medresenären ordinarie biljettpris.

3.6 FRAMKOMLIGHET OCH FÖRESKRIFTER

Vid riksfärdtjänstresa med taxi eller specialfordon ska resenären på egen hand ta sig till och från överenskommen plats för att bli upphämtad eller avlämnad. Resenären hämtas och lämnas på en plats som är tillgänglig för entreprenören. Med detta menas att riksfärdtjänsten inte ansvarar för att till exempel forcera olika typer av hinder såsom snövallar, fordon som står så att riksfärdtjänsten ej kommer fram och dylikt.

3.7 ÖVRIGA VILLKOR

3.7.1 Anpassning av restid

För att samordna resor med taxi och specialfordon behöver restiden ibland förskjutas. Huvudregeln är att för resor upp till 20 mil kan avresetiden förskjutas inom en halvdag. För längre resor kan avresetiden förskjutas inom en heldag. I samband med större helger kan större tidsförskjutningar krävas.

För resor med flyg och tåg gäller den avresetid som har det lägsta biljettpriset. Vill resenären resa annan tid får denne själv stå för merkostnaden för sig själv och ledsagaren.

3.7.2 Bagage och hjälpmedel

Bagage får medföras i den mängd respektive trafikföretag medger. I färdtjänstbil och specialfordon får normalt bagage medtas, dvs två väskor. Utöver bagage får förskrivet hjälpmedel som resenären är i behov av för att kunna genomföra själva resan, det vill säga tiden i fordonet/fordonen, alltid medföras. Resenärens behov av hjälpmedel på resmålet utgör inte grund för beviljande av dyrare färd sätt.

3.7.3 Sällskapsdjur

Vid riksfärdtjänstresor med taxi och specialfordon gäller samma regler som i punkt 2.7.3 I övrigt gäller trafikföretagens regler.

3.7.5 Trapphjälp/bärhjälp

Trapphjälp/bärhjälp medges inte.

3.7.6 Uppehåll under resan

Vid riksfärdtjänstresa med taxi eller specialfordon gäller samma regler som i punkt

3.7.7 Bomkörning

Om riksfärdtjänstresenär eller dess ombud inte avbokat eller av någon annan anledning inte genomför beställd riksfärdtjänstresa med taxi eller specialfordon betraktas detta som en bomkörning. Eventuell avgift för bomkörning regleras mellan resenär eller dennes ombud och leverantör. Resenär som inte avbokat sin resa i tid kan åläggas att betala hela resekostnaden, dvs kommunens kostnad för resan.

3.7.8 Ombokning

Vid ombokning av bokad resa står resenären för ev. ombokningsavgift och mellanskillnad. Kostnaden regleras mellan resenären/ombudet och kommunen.

3.8 AVGIFTER

Egenavgifter för riksfärdtjänst är beslutade av regeringen. Egenavgiftens storlek skall motsvara normala reskostnader med allmänna färdmedel och beräknas efter vägavståndet i kilometer. Den som beviljats riksfärdtjänst betalar egenavgift direkt till utövaren i anslutning till resan när så är möjligt. Är det inte möjligt att riksfärdtjänstresenären erlägger egenavgift själv i anslutning till resan kommer kommunen fakturera resenären för egenavgiften alternativt ersätta riksfärdtjänstresenären för överskjutande kostnader mot uppvisande av kvitto. Resenär som är under 26 år och studerande som har något av studentkårernas rabattkort, Mecenat eller Studentkortet betalar endast 70% av egenavgiften.

3.9 ÅTERKALLELSE AV TILLSTÅND

Samma regler gäller som i punkt 2.10.

3.10 SEKRETESS

Samma regler gäller som i punkt 2.11.

3.11 ÖVERKLAGAN

Om den sökande är missnöjd med ett beslut kan det överklagas till förvaltningsrätten. Vid avslag och delavslag skickas informationen om hur man överklagar tillsammans med beslutet. Överklagandet ska skickas till Vännäs Kommun inom tre veckor från det att den sökande fick ta del av beslutet. Om överklagandet inkommit i rätt tid och om nämnden/beslutsfattaren inte ändrar beslutet på det sätt som begärts skickas överklagan vidare till förvaltningsrätten som gör en prövning av ärendet. Om den sökande eller kommunen är missnöjd med förvaltningsrättens dom kan domen överklagas till kammarrätten. Ett överklagande

ska innehålla ett yrkande om prövningstillstånd. Kammarrättens dom kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.